A°. 1835. N°. 61.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 21 Mei.

FRANKFORT, den 17den Mei.

Volgens de courant van Leipzig, zal de Keizer van Rusland, met een gedeelte zijner familie, in Augustus, en niet in Julij, zoo als men eerst meende, Dantzig bezoeken, aldaar 3 of 4 dagen vertoeven en alsdan zich naar Kalisch begeven. Men denkt, dat Prins *Karel* van Pruissen den Keizer te gemoet reizen, en aldaar begroeten zal; voorts, dat ook de Kroonprins van Pruissen er zich mede zal bevinden, om zijnen doorluchtigen zwager te verwelkomen. Te Dantzig worden 4000 man Russische garden verwacht, die zich naar het Russisch legerkamp, dat in den omtrek van Kalisch opgerigt wordt, zullen begeven.

— Men meldt bij herhaling uit Weenen, dat de Zevenbergsche landdag, die onder den vorigen Keizer, uit hoofde van tegenkanting tegen de regering, ontbonden werd, waarschijnlijk weder bijeengeroepen zal worden.

— De president van de Duitsche bondsvergadering, de graaf van *Munch-Bellinghausen*, die zich thans te Weenen bevindt, zal, denkt men, in de eerste maanden nog niet naar Frankfort terugkeeren.

BRUNSWYK, den 11den Mei.

Groot opzien baren hier de proeven van Dr. *Weinholtz* met luchtrijtuigen, welker beweging, besturing en tegenhouding door eene eenvoudige, door hem uitgevondene inrigting geheel in ons vermogen is. De gevolgen van zoodanige uitvinding zijn onberekenbaar, en zullen, bij het welslagen, eene menigte van de tegenwoordige omstandigheden in handel, krijgswezen, ja schier in alle maatschappelijke betrekkingen doen vervallen en door nieuwe doen vervangen. Welke uitbreidingen en volmakingen zullen mede voor de wetenschappen daaruit voortvloeijen, daar voor de luchtrijtuigen geen punt der aarde onbereikbaar of ontoegankelijk is en de weg, door de lucht nergens aan eenige belemmering onderhevig is.

De proefnemingen van den uitvinder geschieden, wel is waar, in het kleine, maar de grondregels, waarop zij berusten, zijn zoo klaar, de voorzieningen zoo eenvoudig, dat men aan de uitvoerlijkheid in het groot en het praktisch gebruik niet langer twijfelen kan. De uitvinder zal daarvan binnen kort een boek uitgeven, hetwelk getiteld zal zijn: « *Luchtscheepvaart en werktuigwezen.* »

LONDEN, den 16den Mei.

De nieuwe lord-luitenant of Onder-Koning van Ierland, lord *Mulgrave*, heeft den 11den dezer zijn intogt in Dublin gehouden, en wel op eene wijze, welke dien intogt op de intrede eens zegevierenden deed gelijken. Hij werd ingehaald en vergezeld door eene van alle oorden zaamgevloeide volksmenigte, die op een aantal van 250000 personen geschat wordt, en aan welker hoofd men verscheidene Iersche edellieden en de verschillende corporatien van Dublin met derzelver banieren opmerkte. De landvoogd werd met een herhaald vreugde-gejuich begroet, en alles was er op gezet, om de ingezetenen een vertoon van tevredenheid en vreugd over het tegenwoordige bestuur te doen maken. Deze vreugde-betooning over de komst van een nog weinig bekenden staatsman, die benoemd is door ministers, welke, nog slechts weinige maanden geleden, de voorwerpen der openbare verguizing in Ierland waren, zou veel bevreemding baren, indien men niet wist, dat dezelve geschied is op uitdrukkelijk *bevel* van *O'Connell.*

Gisteren heeft deze intogt in Dublin, en de daarbij ten toon gespreide volks-geest, aanleiding gegeven tot eene netelige woordenwisseling in het Huis der lords. De graaf *van Wicklow*, namelijk, en de markies *van Londonderry* hebben zich ernstig over de bij die gelegenheid gehoudene optogten beklaagd, als inbreuk makende op 's lands wetten, en als zijnde eene *schrikbarende* magts-ontwikkeling der partij van den Ierschen volks-beroerder, op wiens last in alle kerken aan de ingezetenen bevel was gegeven, om de plegtigheid bij te wonen. De genoemde sprekers deden voorts opmerken, dat op sommige de rondgedragene banieren de leus stond van « *vernietiging de Unie* », — op andere: « *O'Connel, de opgaande zon van Ierland.* » De ministers hebben zich op geene andere wijze kunnen verdedigen dan door de verklaring, dat zij van het gebeurde geen officieel berigt hadden ontvangen, en zich dus niet nader over hetzelve konden uitlaten. — Aan hetgeen te Dublin gebeurd is wordt 't ook toegeschreven, dat de markies *van Wellesley*, welke onlangs, onder de ministerien *Grey* en *Melbourne*, in Ierland de waardigheid van lord-luitenant bekleed heeft en tot de partij der Wighs behoort, dezer dagen zijn ontslag als lord-kamerheer genomen heeft; tot reden van dit zijn besluit moet hij openlijk hebben opgegeven: « dat hij als man van eer, eene betrekking, waarin hij het ministerie *Melbourne* zou moeten ondersteunen, niet langer kon vervullen, omdat hij overtuigd was, dat het eigenlijke bestuur van Ierland door lord *Melbourne*, of door een van deszelfs verantwoordelijke ambtgenooten, aan *O'Connel* was opgedragen.» Deze verklaring van een' man, als de markies *van Wellesley*, heeft een diepen indruk gemaakt en niet weinig opzien gebaard; en de ministers hebben zich dan ook gisteren in het huis der lords beijverd, om dien indruk weg te nemen, door te beweren, dat de markies zich geenszins op eene dergelijke wijze heeft uitgelaten, en hunne staatkunde ten aanzien van Ierland goedkeurt.

Lord *Denman*, en geenszins lord *Brougham*, zoo als sommigen verwachtten, is door Z. M. tot voorzitter in het huis der lords benoemd. De laatsgemelde staatsman, welke thans in 't geheel geen deel aan het bestuur heeft, moet, naar men verzekert, over deze teleurstelling zijner hevige eerzucht ten uitersten misnoegd zijn.

— De secretaris van het bestuur van Ierland, lord *Morpeth*, is er in geslaagd, om zich in Yorkshire tot lid van het Huis der gemeenten te doen herkiezen. — Lord *J. Russell* heeft zich, na zijne nederlaag in Devonshire, thans in het stadje Stroud als candidaat opgeworpen, en zal denkelijk daar verkoren worden.

PARYS, den 16den Mei.

De kamer der afgevaardigden heeft, bij meerderheid van stemmen, tot leden der commissie om de aanvrage ter vervolging van twee harer medeleden, de heeren *Pufraveau* en *Cormenin*, te onderzoeken, benoemd de heeren *Delessert*, *Sapey*, *Bessière*, *Sauzet*, *Remusat*, *Jacqueminot*, *A. Giraud*, *Parant* en *Salvandij*. Deze benoeming is, volgens het ministeriele avondblad, met 247 tegen 136 geschied, zoodat de oppositie 111 stemmen minder heeft geteld.

Men beweert, dat de benoemde commissie aan de heeren *Pufraveau* en *Cormenin* zal vragen of zij het in regten betrokkene stuk voor de openbaring gekend hebben; of zij de openbaarmaking daarvan toegestaan of toegestemd hebben; of zij het geteekend, of een ander gemagtigd hebben om het voor hen te teekenen?

— Gisteren avond, op het uur, dat de ambachtslieden van hun werk komen, had zich een hoop volks bij de St. Denis-poort verzameld, dat de *Carmagnole* zong. Hij was echter door de municipale garde te paard spoedig uiteengedreven.

's Morgens had een jongman bij het paleis der pairs eene kruik met bloed uitgestort, zeker om het vermoeden op te wekken, dat er een of ander bloedige strijd had plaats gehad. De commissaris van de wijk daarvan onderrigt geworden zijnde, had echter alles spoedig weder doen schoonmaken.

De generaal *Jacqueminot*, chef van den generalen staf, heeft aan den maarschalk *Lobau*, opperbevelhebber van de nationale garde, rapport gedaan, dat dezelve met ijver en regelmatigheid de dienst bij het hof der pairs vervult, en de gebood wordende manschappen geregeld opkomen en sommigen zich zelfs vrijwillig aanbieden om de dienst te vervullen. De maarschalk heeft dit aan de onderscheidene legioenen laten bekend maken en zijne wapenbroeders met dit nieuwe blijk van verknochtheid aan 's lands instellingen geluk gewenscht.

De *National* had gemeld, dat bij de voltigeurs van het 1ste bataljon van het 2de legioen der nationale garde een protest tegen de dienst bij het hof der pairs door 50 manschappen was onderteekend. De kapitein der compagnie logenstraft dit berigt, en zegt dat slechts acht man van die compagnie, welke geenszins als ordelievend bekend zijn, het stuk geteekend hebben.

— Prins *Leopold* der Beide Sicilien, die eene reis doet naar onderscheidene deelen van Europa, is den 12den dezer te Lyon aangekomen. Hij bewaart het strikst incognito, en zal eerstdaags te Parijs zijn. s' Konings zoon, de prins *van Joinville*, die op zijne Middellandsche zeereis door genoemden Prins te Palermo begroet werd, zal hem te Fontainebleau opwachten.

Gisteren zijn er twee zelfmoorden te Parijs gepleegd. De heer *Persaint* heeft zich schier in bijzijn zijner compagnie, welke bij den generalen staf op de wacht was, om het leven gebragt, en een on-

langs getrouwd inwoner van Gentilly heeft zich voor het hoofd geschoten, na kort te voren aan eene opene tafel nog eerst het middagmaal genuttigd te hebben.

— Brieven uit Madrid, van den 7den dezer, maken melding van eene verandering in het Spaansche ministerie. De heer *Martinez de la Rosa* zou aftreden, en de minister van financien, de graaf *van Toreno*, president van den raad van ministers worden; de heer *Evaristo Perez de Castro* minister van buitenlandsche zaken; de heer *Cano-Manuel* minister van gratie en justitie. De overige ministers zouden blijven. Als reden van deze verandering in het ministerie wordt opgegeven een verschil van gevoelen, omtrent eene in overweging gebragte schikking met don *Carlos*, om aan den burgeroorlog in het Noorden van Spanje een einde te maken. De heer *Martiemz de la Rosa* was er tegen; de heer *de Toreno* was er voor. Het gevoelen van den laatsten had gezegepraald. De bedoelde schikkingen zouden hierop nederkomen: 1.) *don Carlos* zou van zijne persoonlijke aanspraak afzien; 2) zijn oudste zoon zou aan de jonge Koningin *Isabella* verloofd worden en den Spaanschen troon beklimmen, niet onder den naam van *Karel VI*, maar onder dien van *Lodewijk XI*; 3). er zou eene algemeene amnestie afgekondigd worden, 4) het Koninklijk statut van *Ferdinand VII* zou gehandhaafd blijven. 5) de privilegien van Navarra en Biscaije, waarvoor *Zumala-Carreguy* en de zijnen voornamelijk strijden, zouden ongeschonden blijven; Die schikkingen zouden, door tusschenkomst van Frankrijk en Engeland, tot stand gebragt, door dezelven gewaarborgd, en door de Noordsche hoven bekrachtigd worden.

PARYS, den 17den Mei.

Het hof der pairs heeft gisteren weder eene openbare zitting gehouden en is daarin het lezen der acte van beschuldiging voleindigd. Het getal beklaagden, dat tot het laatste toe daarbij tegenwoordig is geweest, heeft 23 bedragen.

Het getal beklaagden, de voortvlugtigen daaronder begrepen, bedraagt in het geheel 164. De algemeene misdaad, waarvan zij, met uitzondering van eenen eenigen, beschuldigd worden, is aanslag tegen de Koninklijke familie en komplot tegen de veiligheid van den staat, waarop, bij art. 87 en 91 van het strafwetboek, de doodstraf is bepaald. Twee en veertig beklaagden zijn voortvlugtig. Dus blijven er 122 over, die zich in de gevangenissen bevinden.

In de eerstvolgende zitting van het hof der Pairs zal nu het verhoor der getuigen beginnen. Volgens het gewijsde van den 9den dezer, zullen de wederspannige beklaagden, althans de zoodanigen, wien het getuigen-verhoor aangaat, weder voor het hof moeten gebragt worden.

de kamer der afgevaardigden, aan de commissie van onderzoek verklaard heeft, dat hij den bewusten brief, waarvan de onderteekenaars door de kamer der pairs zullen vervolgd worden, niet geteekend en ook niemand gemagtigd heeft dien voor hem te teekenen De heer *Audry de Puyraveau* is afwezig. Men verwacht echter, dat hij dezelfde verklaring als de heer *Cormenin* zal doen, en dus de vervolging tegen hen zal vervallen.

— Daar met den brief van den maarschalk hertog van Dalmatie (*Soult*), waarbij hij zich van het bijwonen der zittingen van het hof der pairs verschoont, geen genoegen is genomen, heeft hij, bij eenen brief, uit Saint Amans gedagteekend, de redenen daarvan opgegeven. Het is wegens de maatregelen, die hij, als minister van oorlog, in April 1834, tegen de oproerlingen van Parijs en Lyon heeft moeten nemen. Hij meent daarom thans niet als regter over hen te kunnen zitten.

— De generaal *Mina* is op Franschen bodem aangekomen, en begeeft zich naar Montpellier tot herstel zijner gezondheid

'sGRAVENHAGE, den 19den Mei.

Vrijdag aanstaande vertrekt Z. M. de Koning naar het Loo. — Morgen zullen HH. KK. HH. Prins en Prinses *Frederik* der Nederlanden de reis naar Petersburg, over Berlijn, alwaar hoogstdezelve zich eenige dagen zullen ophouden, aanvangen. — H. K. K. H. de Prinses van Oranje is naar Tilburg vertrokken, om, voor hoogstderzelver vertrek naar Baden-Baden, van Z. K. H. den Kroonprins afscheid te nemen. H. K. H. Prinses *Sophie*, dochter van H. H. K. K. H. H. vergezelt de Prinses naar Tilburg, doch zal de buitenlandsche reis niet mede doen.

HELDER, den 16den Mei.

Heden ochtend is Z. M. fregat *de Maas*, van 44 stukken, kapt. *Arriens*, aan boord hebbende Z. K. H. den prins admiraal, en gevolgd door Z. M. brik *de Snelheid*, van 12 stukken, kapt. *Ferguson*, onder het lossen van 't geschut, naar zee gezeild, om zich naar de West-Indiën te begeven, welk saluut door Z. M. brik *de Panther* is beantwoord.

BREDA, den 19den Mei.

De 1ste luitenant van de divisie pontonniers, *C. H. G. Steuerwald*, is tot adjudant van den generaal-majoor *List* benoemd.

Aan den kapitein *F. L. Roos*, plaatsmajoor der eerste klasse te Bergen op Zoom, is pensioen verleend en in zijne plaats als zoodanig tot de tweede klasse bevorderd *J. T. Egé*, kapitein-plaatsmajoor van de derde klasse.

De 1ste luitenants *A. W. van Pallandt* en *J van Swieten* van de 2de en 12de afdeeling zijn overgeplaatst bij het korps jagers van *Cleerens*, ten einde daarbij dienst te doen in de Oost-Indische bezittingen, terwijl aan den 2de luitenant op non-activiteit, *J. B Ryken*, de titulaire rang van 1ste luitenant is verleend, en eervol uit de dienst zijn ontslagen de kapitein van de 13de afdeeling *L. F. Geerling*, met genot van pensioen, de luitenant *J. C. de Veye* van de 12de afdeeling; *M. T. Alewijn* van het 4de bataljon artillerie nationale militie, en *F. A. Snelvaert*, tijdelijk in dienst als officier van gezondheid, 4de klasse, bij de 14de afdeeling.

KAMPEN, den 17den Mei.

Gisteren morgen vroegtijdig is van hier vertrokken het eerste detachement der naar Nederlandsch-Indië bestemde manschappen van het korps van den kolonel *Cleerens*, 230 man sterk. Deze troepen, welke binnen kort door meer anderen zullen gevolgd worden, zijn naar Harderwijk bestemd, alwaar zij, in vereeniging met ettelijke manschappen van het depot der landmagt No. 33, tot onderscheiden expeditionaire transporten zullen worden georganiseerd. Men wil, dat gezegde kolonel, die zich, aan het hoofd dier transporten, mede in persoon naar Oost-Indië zal begeven, den titulairen rang van generaal majoor zal bekomen.

AMSTERDAM, den 19den Mei.

Beurs van den 18den *Mei.*

De handel in publieke fondsen was heden uitermate gering en geen derzelven heeft eenen aanmerkelijken vooruit- of achteruitgang ondervonden.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. openden $57\frac{1}{4}$ en bleven tot einde toe tot dezen koers met verkoopers; 5 pCt. $102\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$, gedaan; kansbiljetten $26\frac{5}{16}$, gedaan en bleven tot dezen prijs goed te plaatsen; oude syndicaat 96; nieuwe $81\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$ in kleine postjes verhandeld; handelmaatschappij $107\frac{3}{4}$ à 108, nieuwe $102\frac{1}{2}$ gedaan.

Spanje. 5 pCt. perpetueelen $49\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$ met eenige koopers voor Belgische rekening; 3 pCt. $30\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$ bij weinig affaire; uitgestelde zijn à $21\frac{5}{8}$ en $\frac{3}{4}$ verhandeld; in cortes is bijna geen handel gedreven; slechts zeer kleine postjes werden à $49\frac{1}{4}$ afgegeven.

Rusland. Oude Russen $104\frac{1}{4}$; nieuwe $104\frac{1}{2}$ bij geringe omzetting; nieuwe Russen van 1831 en 1833 $99\frac{3}{4}$ en $\frac{7}{8}$ gedaan; roebels $70\frac{3}{8}$ met verkoopers voor binnenlandsche rekening.

Oostenrijk. 5 pCt. metallieken $99\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$ verscheidene postjes gedaan; $2\frac{1}{2}$ pCt. werden à $56\frac{3}{8}$ afgegeven; nieuwe Weener aandeelen 728 à 730

Brazilie. $88\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$; *Columbia* $31\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$; coupons $7\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$; *Peru* $27\frac{3}{4}$, 28, $27\frac{3}{4}$ gebleven; doch ging in alle deze voornoemde Zuid Amerikaansche schuldbrieven weinig om.

Beurs van den 19den *Mei*

Er was hoegenaamd niets nieuws ter beurs, echter deden eenige inkoops-commissien in binnenlandsche en vreemde effekten den koers derzelve over het algemeen iets stijgen.

Fluctuatien der prijzen.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $57\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$, bij tamelijk levendige omzetting; 5 pCt $102\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$; kansbiljetten $26\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$ met veel koopers voor binnenlandsche rekening; oude syndicaat $96\frac{1}{8}$; dito nieuwe $81\frac{1}{2}$ gedaan; aandeelen handelmaatschappij 108 en nieuwe à $102\frac{1}{2}$ verhandeld.

Spanje. 5 pCt. perpetueelen $49\frac{3}{8}$, $\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$ met veel koopers voor Belgische rekening; 3 pCt. $30\frac{9}{16}$ à $\frac{5}{8}$ bij eenige omzetting; uitgestelde 22, $21\frac{15}{16}$ 22, $22\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$ à 22 in posten gedaan. Obligatien cortes $49\frac{5}{8}$; derzelve Coupons 31 verhandeld.

Alle Oostenrijksche en Pruissische schuldbrieven als gisteren.

Mengelwerk.

De Toekomst.

Europa gaat eene nieuwe toekomst te gemoet. De zuiver staatkundige geschillen loopen ten einde; de godsdienstige staan voor de deur. Wie dit ziet, doet wel van bij tijds zijne gedachten te laten gaan over de wijze van ze te beslechten of onschadelijk te maken. Dit is in het belang der menschheid, zoo al niet voor het levende geslacht, althans voor het toekomende. Den juisten tijd, waarop deze geschillen in al hare kracht zullen woeden, is het niemand gegeven te bepalen; maar het is genoeg, als men het kiemend zaad van zoodanige geschillen bespeurt, om op de middelen te denken, die ze tot bedaren kunnen brengen. Dat er eene godsdienstige gisting onder de gemoederen bestaat, is zeker; zij is onloochenbaar; dagelijks vermenigvuldigt zich het bewijs van de ontegenzeggelijkheid der zaak. Deze gisting bestaat in alle standen; maar zij heeft haren zetel gevestigd bij de jeugd. Ouderen van jaren blijven nog aan de herinneringen van hunnen jongelings-leeftijd, aan de gevoelens, die toen aan de orde van den dag waren, gehecht. Zij zijn nog aan het twisten over de deugdelijkheid van onderscheiden regeringsvormen; vatten nog het droombeeld aan van eene maatschappelijke gelijkheid en zoeken in dezen te vergeefs naar den steen der wijsheid. Doch de onverbiddelijke tijd zal allengs deze ouderen van jaren met zich wegvoeren en de tegenwoordige jeugd is daar, om ze te vervangen. Wat zal er dan gebeuren; welk lot zal het westelijk *Europa* over het hoofd hangen? Dit beantwoordt zich in de leiding, die verstandige regeringen, reeds van nu af, aan deze zaak geven zullen. Zie hier het oordeel van eenen onpartijdige, 't welk, openbaar gemaakt, slechts als een welmeenende wenk moet worden aangezien.

Voor dat men overga tot de vermelding der vermoedelijke gevolgen, afhankelijk van het gedrag der onderscheiden regeringen, die de gisting, welke men dezer dagen ziet ontkiemen, hebben zal, — is het noodig iets te zeggen omtrent de oorzaak van dit verschijnsel, omdat daaruit beter blijken zal de [illegible] van het vroeger of later te voorschijn springen van zich botsende godsdienstige meeningen. De lezer moet daartoe eenen vluggen blik werpen op de gebeurtenissen der laatst vervlogen vijftig jaren.

De nieuwe denkbeelden omtrent vrijheid, onafhankelijkheid en daarmede in verband staande regeringsvormen, uit *Amerika* in *Frankrijk* overgeplant, hadden eene algeheele en in vele opzigten gruwelijke omwenteling, gelijk bekend is, in dit laatste gewest, ten gevolge gehad. Men had eerst en zekerlijk bij de meeste ijveraars welgemeend voor, om bestaande misbruiken af te schaffen; wat niet deugde te verbeteren; wat kwaad was te vernietigen; wat goed was te veredelen en steeds het goede voor het kwade in de plaats te stellen. Men wilde aan het gezag der geestelijkheid palen zetten; de drukkende aanmatigingen des adels den bodem inslaan; men wilde het volk van de knellendste lasten en belastingen ontheffen; hun verstand beschaven; hun hart veredelen; hunne zedelijkheid verbete-

ren. Dit doel was goed; de middelen, die men bezigde, waren verkeerd; het gansche werk viel in duigen en daarmede het gansche maatschappelijke gebouw. Alles stortte in. De godsdienst, de deugd, alles wat zich verhief door pligtsbetrachting werd vervolgd en de misdaad steeg zegevierend ten troon. Met het verval, ja de geheele uitroeijing der godsdienst, scheen God zelf, als men het zeggen mag, zijne behoudende hand van *Frankrijk* te hebben afgetrokken en dat rampzalige land te hebben verlaten, waarop de misdaad zich zelve aldaar een' God schiep, die openlijk bij besluit werd afgekondigd. Wat de gevolgen waren van dit monsterachtige stelsel, weet ieder. Ieder weet, hoe allengs, bij de zich spoedig opvolgende regeringen, de godsdienst wederom eenigermate opwakkerde tot aan de herstelling der oude Dijnastie, en waarbij wel de oude gebruiken ras te voorschijn kwamen, maar die het hart niet meer aandeden; de gevoelvolle aandoening der zinnen was vervlogen, het uiterlijk zinnebeeldige slechts bleef bestaan; de aanhankelijkheid aan Hem, wien ter eere elke godsdienst is ingesteld, was verloren; de aan God gewijde dienst was koud.

Alle landen, door nabuurschap met *Frankrijk* verbonden, hebben min of meer gedeeld in deze wederwaardigheden van den tijd. De schokken toch, die *Frankrijk* beroeren, worden steeds door de omliggende Rijken gevoeld, ofschoon hare werking niet altijd dadelijk plaats heeft. De twisten over den oorsprong van het wereldlijk gezag; en de daardoor veroorzaakte meerdere koelheid in het stuk van de godsdienst, hebben in het gansche westelijke *Europa* hare wrange vruchten gedragen. Men moet zich daarom bijzonder aan hetgene in *Frankrijk* is gebeurd hechten, zoowel om haren invloed, als ook uithoofde der meer sterke afbakening der partijen.

Het begrip alzoo omtrent de godsdienst vóór het jaar 1815 bij de volken van het westelijke *Europa* was eene koele onverschilligheid, bij het algemeen ontstaan, uithoofde van eene andere beschouwing, welke de omwenteling had tot stand gebragt; welke beschouwing deels veroorzaakt was door eene meerdere verlichting en een naauwkeuriger onderzoek naar de grondwaarheden der godsdienst, en deels door de misbruiken van leerstellingen en gezag bij een gedeelte der geestelijkheid. De eerste hartstogt was geweest een onbeperkte haat tegen de priesters of bedienaars des Goddelijken woords, welke daarna overgebragt werd op de godsdienst; deze haat, door den tijd uitgesleten, liet eene ongevoeligheid en onverschilligheid achter.

Bij den tweeden val van den keizer der *Franschen* vestigde zich wederom de heerschappij van den oudsten tak der BOURBONS. Deze bragt de oude denkwijze op het punt van godsdienst en staatsregt terug. Zoo lang de verstandige LODEWIJK XVIII regeerde, wist men meesterlijk de botsingen van oude en nieuwe meeningen voor te komen en te ontwijken. Van lieverlede trachtte men het een en ander wederom burgerregt te doen verkrijgen: men hergaf aan de godsdienst, zoo veel mogelijk, haren ouden luister, zonder het juk der priesterschap; men deed zijn voordeel met de lessen der ondervinding en trachtte het belang voor de godsdienst wederom op te wekken, zonder de vrees te doen herboren worden voor de vroegere misbruiken. Het vooruitzigt was gewenscht, maar van korten duur, want de laatste jaren der regering van dien door ouderdom en gebreken daartoe ongeschikt geworden vorst, deden reeds voorspellen wat gebeuren moest.

KAREL X besteeg den troon van *Frankrijk* en met hem de navolgers van IGNATIUS LOYOLA. Van dit oogenblik verloor de oude Christen-kerk hare waarde, en de knevelarijën, het misbruik van gezag, de oude twisten en wederspannigheid hervatteden zich met ongekende kracht. Eene omwenteling in staatsvorm en godsdienst werd in die weinige jaren voorbereid. De eerste kwam in 1830 tot rijpheid; de tweede is nog in hare geboorte. Gelijk nu deze staatkundige omwenteling, (dank zij der meerdere beschaving,) zich zeer voordeelig onderscheiden heeft van de vroegere en niet geleid heeft tot eene geheele omkeering van het maatschappelijk gebouw, zich dagelijks meer vastklemmende aan staatsregels, die leiden moeten tot het herstel van orde en ondergeschiktheid, zonder welke geene voortdurende welvaart in een rijk mogelijk is, — even zoo kan ook de te verwachten omwenteling in de godsdienst leiden tot het goede; maar voordat men hierover spreke, is het zaak de aandacht van den lezer te bepalen op de uitwerking, die deze gebeurtenissen noodzakelijk op het verlichte gedeelte der volken gehad hebben.

De herstelling van de vroegere en reeds eenmaal afgeschafte misbruiken in de godsdienst, had de oogen van eene menigte menschen geopend. Men wilde godsdienst en niet vervallen in ongeloof of bijgeloof, beide even nadeelig voor eene redelijke godsvereëering. Hieruit ontstond bij velen een naauwkeurig onderzoek. Dit onderzoek konde wel niet anders dan groot endeels loopen over het *regte verstand* der boeken, die men gewoon is den bijbel te noemen. Dit *regte verstand* moest daarbij *evenzeer tot twee uiteenloopende hoofd-meeningen* aanleiding geven. Zoude men den letterlijken en mijstieken zin der bewoordingen, gelijk dit de vromen gewoon zijn te doen, volgen? of zoude men daarin deels ware, deels bedorven overleveringen, zich hechtende aan de kindschheid der wereld, gelijkenissen en zinnebeeldige of leenspreukige voorstellen zien? Zoude men de inspraak van het hart, door kinderlijke overlevering uit het geloof gevormd, voor onbedriegelijk aannemen, of zoude men de rede haar gebied niet ontnemen, zelfs waar het de beoordeeling geldt van het goddelijk woord? Dit verdeelde de menigte, en er ontbraken slechts mannen, die zich aan het hoofd plaatsten, om de afbakening der partijën scherper te doen worden; er ontbraken slechts benamingen, waaronder men zich wederzijds zoude gaan verketteren. Noch die benamingen, noch die voorvechters ontbreken thans, gelijk men zien zal.

Volgt gij in uwe godsdienstige denkbeelden meer uw gevoel; bestaat er bij u, naar de inspraak van uw hart, eene heilige vrees voor elke uitdrukking, genomen in haren letterlijken en mijstieken zin van het goddelijk woord: zoo zal men u *piëtist*, dat is vroomzuchtig, godvreezend heeten; zijt gij daarentegen van oordeel, dat gij juist daarom met rede begaafd zijt, om naar uw verstand te beslissen over die zaken, die voor u van het meeste belang zijn en gij dien ten gevolge niet moet aannemen, hetgene door u als strijdig met de rede wordt beschouwd, zoo zal men u *rationalist*, navolger van het gebod der rede, noemen.

Onder deze benamingen van Piëtisten en Rationalisten bestaan dan reeds in onderscheidene streken van *Duitschland* twee vijandig tegen elkander overstaande partijen; in *Frankrijk*, waar men evenmin het ongeloof van de conventie als het bijgeloof van KAREL X terugwenscht, is de aandacht omtrent dit onderwerp evenzeer gespannen. In *Engeland* bestaat de vrees voor eene godsdienstige beroering, en wie denkt, onder zulke omstandigheden, niet met eene huiverende belangstelling aan zijn vaderland. Is het hieromtrent in de *Nederlanden* rustig; kiemt ook niet aldaar het zaad van godsdienstige tweedragt in de meerdere gehechtheid *aan* of de meerdere afwijking *van* de bij het Sijnode van *Dordrecht* ingevoerde formulieren van eenigheid?

Maar ook de mannen, die zich aan het hoofd gaan plaatsen van nieuwe of vernieuwde leerstellingen in het stuk der godsdienst, komen van tijd tot tijd te voorschijn. Van minderen roemruchtigen naam, wil men die van andere landen, die trouwens uit de nieuwspapieren en uit de vlugschriften gekend kunnen worden, met stilzwijgen voorbij gaan en zich hechten aan twee namen, die overal bekend zijn, aan LA MARTINE en LA MENNAIS. Hoe veel invloed moeten die twee mannen niet uitoefenen op de fransche jeugd en dus op *Frankrijk*, en daardoor op dit westelijke deel der aarde! Neen, men bedriege zich niet, het gevaar is nakend, als zulke mannen genoemd worden.

Omtrent de beide meeningen of begrippen, meent men te moeten zeggen, dat zij beide op gemoedsovertuiging berusten. Deze gemoedsovertuiging wordt geboren uit een naauwgezet en ter goeder trouw aangevangen onderzoek. Het verschil spruit voort uit den meerderen invloed, dien de een aan de inspraak van het hart boven het gebod der rede geeft, en omgekeerd dien de ander aan het gebod der rede geeft boven de inspraak van het hart. De vraag is maar, of men opregtelijk voor heeft, zich eene godsvereëring te scheppen, op innige overtuiging gegrond? en tot nu toe vindt men die in de beide meermalen genoemde begrippen. Zoolang dus geen overdreven mijsticismus zich hecht aan het Piëtismus; zoo lang geen Deïsmus het Rationalismus van strekking doet veranderen, is er voor de rust der *maatschappijen niets te vreezen*, mits men de navolgende wenk in het oog houde en er zich stiptelijk naar gedrage.

Als men in aanmerking neemt, dat de mensch zich volstrekt op hetgene bij hem het geloof uitmaakt, geene wetten wil laten stellen; dat hij eene volstrekte vrijheid van geweten begeert en ligtelijk tot verbittering gebragt wordt bij den minsten tegenstand: zoo zal hieruit van zelf blijken, hoe omzigtig elk hoog bewind zich gedragen moet, om de zich van lieverlede uitende godsdienstige meeningen te leiden en goede vruchten daarvan te doen plukken. Men moet zich toch wel in het hoofd prenten, dat de tijdgeest niet tegen te gaan, alleen te wijzigen is. Men wil niet meer blindelings aannemen; men wil eigen onderzoek. Volgens de leer van het evangelie is dit pligtmatig, en daarom moet men, al leidt dit onderzoek tot tweeërlei meeningen, geene partij trekken, en dezelve alzoo evenzeer in de hand werken, of even weinig voor het hoofd stooten. Dit gebiedt het regt en de zedelijkheid, en niet minder krachtvol gebiedt dit het welbegrepen belang des lands.

Indiën men het wagen mogt den tijd, die alles zal doen rijpen, vooruit te loopen, zouden er redenen zijn te voorspellen, dat het mystico-piëtismus zal worden begunstigd in die landen, waar de onderscheidene hervormings-leer nu nog de meeste navolgers telt, en daarbij door het hoog bewind diezelfde leer wordt beleden; daarentegen dat het rationalismus de bovenhand zal verkrijgen in die rijken, waar nu nog de Roomsch-katholijke leer gevestigd is. Immers bij de meerdere beschaving en afwijking van de laatstgenoemde leer door het kundigste gedeelte der bevolkingen, zullen de bewindslieden zich gaarne ontdoen van vreemden invloed en vreemde heerschappij, en daartoe genoodzaakt zijn te bevorderen de afschaffing van het mystiek gedeelte dier leer, terwijl *de reeds meer op de rede gevormde* hervormingsleer bij de die leer toegedane bewindslieden mindere geneigdheid zal doen geboren worden tot algeheele afschaffing van het zich daarin nog vasthoudende mysticismus en dus meerdere overhelling zal geven tot het piëtismus, ten einde eenen overgang tot het deïsmus te ontwijken.

Trouwens, wat ook hier van zijn moge, — want het wordt slechts als eene gewaagde bedenking in het midden gebragt, — komt het meeest op de vraag aan: wat belooft de toekomst, wat zal er gebeuren bij de meerdere ontwikkeling van deze twee over elkander staande begrippen? De beantwoording ligt opgesloten in de gedragingen van het hoog bestuur.

Als elke regering zich stiptelijk onzijdig houdt; zich volstrekt niet met de zaak bemoeit; de hartstogten, die zoo gemakkelijk worden opgewekt, niet in het spel brengt; zorgvuldig alles vermijdt, wat daartoe aanleiding kan geven; behoorlijk waakt, dat de geestelijkheid geenen aanstoot geeft en niet verbittert; door een goed ingerigt lager onderwijs het verstand en het hart des volks tracht te beschaven en te veredelen; in één woord de meest onbeperkte vrijheid van geweten aankleeft en behartigt: — zal deze spanning der gemoederen voorbijgaande wezen en geen den minsten schok of beroering ten gevolge hebben. De redelijkste zijde zal dan door het algemeen gekozen worden, en de godsdienstmin, de echte en ware godsdienstmin, zal eenen grooten stap voorwaarts doen; want, welke meening men dan ook volge, zal zij in overeenstemmig zijn met het groote gebod: « *Hebt Gode boven alles en uwe evennaasten als u-zelven lief!* »

Maar als, het tegendeel plaats grijpende, de hartstogten wakker gemaakt worden; elk zich verpligt gaat rekenen, voor hetgene bij de ware godsdienst noemt, te moeten strijden, en de een den ander gaat verketteren en haten: dan ontstaat er een burger-oorlog; een godsdienst-oorlog; een oorlog van uitroeijing en verdelging, waarbij het groote gebod met voeten zal worden getreden. Niets zoude dit meer bevorderen dan het houden van eene synode of algemeene kerkvergadering, waarvoor men zich boven alles hoede. Het natuurlijk gevolg toch van zoodanige vergadering is de veroordeeling of verkettering van het onderliggend gevoelen, het gevoelen van de minderheid. In *Hessenland* schijnt men tot de bijeenroeping van zoodanige vergadering te zullen overgaan en men zal berouw hebben, als het te laat is.

E[illegible]och, wat het bewind in dezen bijna niet vermag, dit vermogen de leeraars

der onderscheiden gezindheden. Op hen rust nu eene groote taak. Meer dan het bewind zijn zij bij magte het godsdienstig gevoel der menigte op te wekken en daarbij aan te prijzen eene volstrekte onpartijdigheid en gematigdheid, welke afwijkingen van geloofsmeening ook plaats mogen grijpen.

Der menigte in te prenten, dat aan ieder het regt en de bevoegdheid toekomt van eene onbepaalde vrijheid van geweten in zijn godsdienstig geloof, hoe verkeerd dit geloof ook aan een' andersdenkende moge voorkomen: zie hier de edele en gewigtige taak van elken godsdienstleeraar.

Mogten eindelijk de regeringen, tot heil en rust des lands, zich voordeel doen met de lessen der ondervinding, en zich houden binnen de palen van de naauwgezetste onzijdigheid; mogten zij, indachtig, dat de vrijheid van geweten een *aangeboren en onverjaarbaar regt is*, zich onthouden van elke bemoeijing op dit zoo teedere punt: want, bij de geringste tusschenkomst, zijn de onheilen, die het menschdom in deze wereldstreek wachten, onberekenbaar! M.

Libry-Bagnano.

Het laatste geschrift, door den voormaligen hoofd-redacteur van den *National*, den te *Brussel*, in 1830, als één der eerste slagtoffers der Belgische plunderwoede, bekend staanden LIBRY-BAGNANO, wereldkundig gemaakt, en, in aanzienlijken getale, aan de aanzienlijkste Nederlanders *gratis* verspreid, draagt ten titel: *Appel de* LIBRY-BAGNANO *à l'opinion plublique, avec pièces justificatives*, met de motto «*Facit indignatio versum*,» van JUVENALIS, en: «*Nous vivons sous un Prince, ennemi de la fraude*,» van MOLIÈRE.

Het hoofdoogmerk dezer Brochure is, zoo als uit den titel blijkt, een persoonlijk beroep op de openbare meening. Na een, door den Schrijver noodig gekeurd *voorwoord*, volgt eene daadzakelijke *inleiding*, waarin hij de hoofddrangredenen tot het in het licht zenden dezer Brochure ontwikkelt.

De Brochure zelve is in *zeven* paragrafen of hoofdstukken verdeeld en elk van een afzonderlijk motto voorzien, als: I.) *Semel mendax, semper mendax*, (die eens liegt, is altijd een leugenaar); II.) *Scripta manent* (wat geschreven is, blijft geschreven); III.) *Res est sacra* (de zaak is heilig); 4.) *Audi et alteram partem* (hoor ook de wederpartij); V.) *Inde ira* (van daar de gramschap); VI.) *Goutant dans le mensonge une tranquille paix, A su se faire un front qui ne rougit jamais* (In logentaal alleen zijn' hoogsten wellust smakend, doet hij alom zich voor, als voor de waarheid wakend.) Het eerste hoofdstuk, ten opschrift voerende: *Dementi formel — Preuves*, is eene daadzakelijke logenstraffing van het LIBRY-BAGNANO te laste gelegde voornemen, om den Koning der Belgen om het leven te brengen. Dit hoofdstuk splitst zich in twee deelen: in *materieele* en *moreele* bewijzen. Het tweede hoofdstuk: *Lettre qui arrivera à son adresse*, is aan zekeren BAZILIUS (schijnheiligen leermeester, in de opera van ROSSINI: *le Barbier de Seville*) gerigt, onder welke benaming de Schrijver gewoonlijk den Heer BOX, hoofdredacteur van het *Journal de la Haye*, verstaat. Het derde hoofdstuk, *Ma condamnation en France*, ontzenuwt, naar luid van den Schrijver, het vonnis, hem algemeen te laste gelegd. Het vierde hoofdstuk: *ma position actuelle*, lost zijnen tegenwoordigen personeelen toestand, ten gevolge der tegen hem zoo vaak te berde gebragte aantijgingen, daadzakelijk op.

Het uitvoerigste der hoofdstukken is het vijfde: *Haine de* BOX*; Journal de la Haye; autocratie de la presse; proces* LEJEUNE.

In dit hoofdstuk, dat zeven en zestig bladzijden druks beslaat, ontwikkelt LIBRY-BAGNANO tegen BOX en LEJEUNE een aantal daadzakelijke aan- en opmerkingen, wier nalezing wij het lezend publiek aanbevelen.

Bij eene volgende gelegenheid zullen wij eenige dier aan- en opmerkingen mededeelen, wier *quintescens* hierop nederkomt; 1°., dat, noch BOX, noch LEJEUNE gegronde redenen kunnen aanvoeren, om zich jegens den Schrijver van het *Appel*, op voldoende gronden, te wreeken; 2°. dat, noch deze, noch gene, het minste gefundeerde regt hebben, om hem, Schrijver van het bewuste *appel*, tegen te werken in het daarstellen van eene inrigting ter uitbreiding der Nederlandsch-vrije drukpers, waartoe hunne vereende pogingen desniettemin gestrekt hebben.

Zeer uiteengezet is onder anderen, hetgeen de auteur van de *zamenstelling, ondoelmatigheid* en zelfs *het gebrekkige in Fransche taalkennis* van het *Journal de la Haye*, van bladz. 63 tot 97, zegt; waaruit, met zoo vele bewijzen, door den auteur, de onbevoegdheid van den tegenwoordigen hoofd-redacteur wordt aangetoond, en het, volgens zijn begrip, hoogelijk te wenschen ware, dat een Fransch dagblad, welks hoofddoel eenig en alleen zijn *kan* en zijn *moet*, om, buitenslands, den geest der Nederlandsche natie kenbaar te maken, aan het toevoorzigt van beter bestuur dân dat des heeren BOX *cum suis* wierd toevertrouwd.

Het zesde hoofdstuk, draagt ten opschrift: *Le Handelsblad et la Gazette d'Arnhem.* Hierin tracht de auteur even daadzakelijk aan te toonen, dat dezelfde persoon, die zich zoo veel moeite gegeven heeft, om hem, waar zulks mogelijk was, den voet dwars te zetten, de bewuste heer BOX namelijk, geene pogingen onbeproefd gelaten heeft, om hem, door de toezending aan de redactie van het *Handelsblad*, van tegen hem opzettelijk gerigte artikels, bij het Nederlandsche publiek, nog hatelijker te maken, en voor altijd de gelegenheid te ontnemen, om zich te kunnen regtvaardigen.

Uit de justificatieve bijlagen, in het laatste hoofdstuk, blijkt, onderanderen, op welk een' trap van vertrouwelijkheid LIBRY-BAGNANO vroeger met onzen ministerie van justitie stond.

Te Weinig en te Veel.

« *Houd, schreeuwer! houd terstond uw snater!*"
Roept Rotterdamsche Piet;
« *'t Gaat, als ik heb voorspeld, met Brussels spoorweg niet;*
« *Men heeft er reeds gebrek aan water.*"
« *Gij zijt toch bij de hand Confrater!*"
Zegt de Amstelaar, terstond gevat;
« *Maar zoo men te uwent* minder water
En minder kostbre booten *had,*
Ik wed wij kregen, binnen 't jaar,
De baan van hier naar Keulen klaar."
Dat laat zich, vriendlief, nog al hooren,"
Dus fluistert zacht een Hagenaar;
« *Maar, beter dan dit alles, waar,*
Dat niet LORD NYVERHEID *was aan de Maas geboren.*

19den Mei 1835. X.

---

§ § § † Op Dingsdag den 2den Junij 1835, des avonds ten zes ure, zal in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, ten overstaan van den aldaar resiederenden Notaris Mr. *G E R A R D* VAN *E C K*, bij toeslag, in het openbaar worden geveild:

1o. Een voornaam H U I S en E R V E, staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Oeverstraat, Wijk B., No. 9, Kadaster Sectie O. No. 1481, hecht en sterk gebouwd, en van verschillende B O V E N en B E N E D E N - V E R T R E K K E N ruim voorzien, met een daarnaast staand K O E T S H U I S, in de Oeverstraat, eenen aangenamen T U I N, achter het huis gelegen, en eenen S T A L, in de Langstraat.
Ingezet op. . . . . *f* 4831.

2o. Eene ruime S C H U U R of P A K H U I S, achter voorschreven Erf heenschietende, en haren ingang in de Langstraat hebbende, Kadaster Sectie O. No. 1482.
Ingezet op . . . . *f* 893.
De beide parceelen zijn in massa ingezet op . . . . *f* 6299.

Gedurende drie dagen voor den toeslag, uitgenomen des Zondags, kan men zich adresseren, om bezigtiging bij de respective bewoners of gebruikers, *mits te voren belet vragende*, en om informatien, betreffende de verkoopsvoorwoorden, ten kantore van den bovengenoemden Notaris.

Ook zal ten zelfden dage, ure en plaatse, worden verkocht: eene Z I T P L A A T S in de *Groote* of *St. Eusebius-Kerk*, te *Arnhem*, in het Noorderpand op de 27ste Bank, No. 1.

---

† § † ‡ † § Mr. *M. J.* VAN *L Ö B E N S E L S*, Notaris te *Zutphen*, is voornemens, om op Vrijdag den 29sten Mei eerstkomende, bij inzet, en veertien dagen daarna, zijnde den 12den Junij, bij finale veiling, telken reize des voormiddags ten tien ure, te *Lochem* bij de Wed. *J. O U D E N A M P S E N* in het *Wapen van Gelderland*, aan de meestbiedenden te verkoopen:

1o. Het E R V E, *Groot* en *Kleine Boevink*, ook *den Dollen Hoed* genaamd, gelegen in de buurtschap *Barghem*, gemeente *Laren*, groot 25 Bunders, 61 Roeden en 40 ellen, — eene stem hebbende in de nog onverdeelde mark van *Barghem*.
Dit Erve zal, zoo wel in massa als parceelen, geveild worden.

2o. De K A T E R S T E D E, *de Hardermaat* genaamd, alsmede gelegen in dezelfde buurtschap *Barghem*, gemeente *Laren*, groot 11 Bunders, 73 Roeden en 70 Ellen en insgelijks eene stem hebbende in dezelfde onverdeelde mark van *Barghem*.

3o. Eene W E I D E, *de Rondemate* genaamd, gelegen bij het Tolhuis te *Lochem*, in de gemeente *Lochem*, groot 3 Bunders, 29 Roeden en 10 Ellen.

4o. Eene W E I D E, aan den [illegible] gelegen in de buurtschap *Klein Dochteren*, gemeente *Laren*, groot 2 Bunders, 40 Roeden en 10 Ellen.

Nadere informatien zijn te bekomen te *Zutphen* ten Kantore van genoemden Notaris, en te *Lochem* bij den heer *J. W. J O O S T E N*.

Verkooping van Paarden.

De Notaris *K O L F S C H O T E N*, te *Arnhem*, zal, op Maandag den 25sten Mei 1835, 's voormiddags ten 10 ure, ten huize van den Kastelein *J. M E U L E N B R O E K*, aan de Velper-Barrière aldaar, op crediet verkoopen:

14 Stuks jong gedresseerde R Y- en T R E K P A A R D E N, van 3 tot 8 jaar oud.

---

† § † ‡ ‡ † De ondergeteekende, bij aankoop, eigenaar geworden zijnde van eene S T E E N en T I G C H E L F A B R I E K, gelegen op de *Bemmelsche Waarden*, rekommandeert zich voor de leverantie van M E T Z E L S T E E N E N in alle soorten, belovende eene prompte en civiele bediening.

Fabriek Bemmel, 16 Mei 1835.

A. J. C. A R N T Z.

---

§ § † † § § Op den 15den April ll. is tusschen *Velp* en *Zutphen* weggeloopen, E E N G R O O T E H O N D, behoorende tot het soort der *New-Fourd-landers*, met zwarte en witte vlekken, hebbende eenen grooten krulstraat. Die denzelven bij den predicant te *Roozendaal*, bij *Arnhem* terug bezorgt zal eene goede belooning hebben.

Speelkaarten-, Karton-bladen-, en K[illegible]

van F. [illegible]

Mijnen geëerden begunstigers is deze dienende tot berigt, dat mijne fabrijk met het voorjaar wederom ruim voorzien is van alle soorten en dikten van K A R T O N- of K A A R T E - B L A D E N, roijaal formaat à *f* 14, *f* 12, *f* 10, *f* 9 de 100 stuks, bij grootere partijen minder; wijders meer dan 100 soorten heelfijn geplaatdrukte- en houtsnee-prenten — houtsnee fraai gekleurd à *f* 2,75, plaatdruk à *f* 3,80, *f* 5, *f* 6, *f* 7, *f* 8; alle soorten van gekleurd papier: als marmer à *f* 9, *f* 10; heel sits à *f* 6,50, *f* 5,50; effen in alle kleuren à *f* 7; goudpapier à *f* 18; alle soorten van speelkaarten *f* 20, *f* 18, *f* 15, *f* 13, *f* 10, Jas 32 à *f* 13, *f* 11, *f* 10, *f* 8, *f* 7 het gros 144 spel extra goed bewerkt. Verzoeke aanvrage om monsters franko.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.